

A photograph of three mountain rescue workers in red and black gear, including helmets and large red backpacks, standing on a rocky mountain peak. The background shows a vast, hazy mountain range under a clear sky. One worker is on the left, another in the center, and a third on the right. They are all looking towards the camera.

Gorski
reševalci iz
Bovca v akciji
vsak drugi
dan

Po reševanju priljubljenega pisatelja, novinarja in alpinista Tadeja Goloba, ki se je na začetku septembra ponesrečil v Loški steni, je Tine Cuder, vodja bovških gorskih reševalcev, ki so Tadeju priskočili na pomoč, povedal, da je letošnja sezona kljub epidemiji zanje precej naporna, saj imajo reševalno akcijo skoraj vsak drugi dan. Medtem ko je po navadi na leto približno 40 takih intervencij, so letos priskočili na pomoč že petinštiridesetkrat, pa leta še niti približno ni konec! Namesto na morje so se ljudje letos bolj usmerili v hribe, so povedali prostovoljni reševalci, vsi izkušeni gorniki, s katerimi smo se dobili v njihovih novih prostorih pri letališču v Bovcu.

Tekst: **KATJA BOŽIČ**
Foto: **ANDREJ KRIŽ**

Rojeni za angele

»Reševalec ne more biti nekdo, ki ni pripravljen spustiti žlice.«

Še preden smo se dobro začeli pogovarjati, je vodja reševalcev Tine Cuder dobil klic. »Morda bo treba v akcijo,« je naznanil. Delo gorskega reševalca je poslanstvo, za to si rojen, so mi povedali kasneje. Ko jih pokličejo sredi noči, med kosilom, sredi dela, druženja s prijatelji ali intervjuja, kot je bilo v našem primeru – preprosto vstanejo in grejo. »Reševanje človeškega življenja je v tistem trenutku najpomembnejše! Vsi hodimo v hribe in vsak od nas si želi, da bi ga rešili, tako kot mi rešujemo druge,« je povedal Dragan Marković, Cudrov namestnik. K sreči obsežna reševalna akcija v tistem trenutku ni bila potrebna, z nekaj kolegi jo je opravil reševalec, ki je bil tisti dan dežuren. »Kadar nekdo pokliče reševalce na 112, skuša dispečer iz Kranja ali Nove Gorice

bah iskan kader,« se je nasmehnil. »Vsak dan sem v gozdu, poznam vse te doline, gozdne poti, skrite in odmaknjene koticke ter terene, ki jih marsikdo ne.« Privilegij je imeti službo, zaradi katere si lahko vsak dan v naravi. Drugače začneš gledati in čutiti vse, kar te obdaja. »Kadar pridem v odmaknjene predele gozda, se dostikrat počutim kot gost, ki se mora spoštljivo vesti do narave. Začutim prvobitnost.« Tine Cuder je že kot deček pasel ovce na Mangartu ter spoznal njegove številne skrite in odmaknjene

Robert Vončina se je v Logu pod Mangartom preselil iz Cerknega. Tudi on je bil že od malega z družino veliko v hribih, potem začel plezati, delo gorskega reševalca pa je nadgradnja vsega, kar počne. V Logu pod Mangartom živi že toliko časa, da mu je uspelo okolico že prav dobro spoznati.

lega z družino veliko v hribih, potem je začel plezati in zdaj je gorski reševalec. V Logu pod Mangartom živi že toliko časa, da mu je uspelo okolico dobro spoznati. »A je nemogoče poznati vsa območja, zato se dopolnjujemo,« je dodal Dragan. V društvu je trenutno dvaintrideset reševalcev. Dobrodošel bi bil še kakšen, so povedali sogovorniki, veliko mladih zaradi iskanja boljšega kruha namreč zapušča Bovško. Vsak je specializiran za svoje področje: eni so inštruktorji, drugi vodniki lavinskih psov, potem so reševalci letalci – usposobljeni torej tudi za reševanje s helikopterjem. Dragan je inštruktor, Tine in Robert pa sta reševalca letalca, ki med drugim v poletni sezoni dežurata na Brniku, od koder na reševalne akcije letijo z vojaškim ali policijskim helikopterjem, odvisno od razporeda.

Jesenske intervencije so težje. Medtem ko je marca, aprila in maja zaradi znanih razlogov redko kakšen turist prišel na Bovško, jih je bilo v poletnih mesecih ogromno. Prejšnji mesec menda sploh ni bilo mogoče dobiti proste postelje, zaradi lepega vremena pa se je pohodništvo podaljšalo tudi v jesensko obdobje. »Gneča bo, dokler bodo odprte planinske kočice, potem pa se bo malo umirilo. So pa jesenske intervencije težje, ker je dan krajši in vreme bolj spremenljivo. Ko smo zadnji dan avgusta reševali mlado Nemko z Mangarta, so bile že prave zimske razmere.« Robert je bil namreč v ekipi ene najbolj napornih reševalnih akcij to sezono, ko je 27-letna nemška planinka zašla s poti in ji je pri vračanju v dolino padla skala na nogo na višini okoli 2400 metrov. Bila je sicer primerno oblečena za poletne razmere v gorah, ampak tisti dan je vreme na Mangartu pokazalo povsem zimski obraz. »Klic smo prejeli okoli šeste ure popoldne, kar tri ure pa je še trajalo, da smo se prebili do nje v izredno slabih

vremenskih razmerah – pihal je orkanski veter, ko smo prišli k njej, je bilo že slabih 10 cm snega.« Ko so se le prebili do nje, je bila že precej podhlajena in na koncu z močmi. Šestnajst reševalcev se jo je, zavito v tople odeje, trudilo spraviti na Mangartsko sedlo, tja so prišli premraženi, premočeni in utrujeni ob štirih zjutraj. Rešilni avto jo je že čakal. Brez velike požrtvovalnosti in uigranosti celotne ekipe bi bil lahko rezultat čisto drugačen.

Med njimi vlada zaupanje. »Če pri takšnih akcijah nismo fizično prisotni, smo pa psihično. Na trnih smo za svoje kolege in ne nazadnje tudi za ljudi, ki jim pomagamo. Če vem, da so moji kolegi ponoči na terenu, preprosto ne morem spati, ker me skrbi in razmišljam, kako vse poteka. Smo dobra klapa in zelo povezani med seboj. To je bistveno! Reševanja so včasih izjemno zahtevna, in če med nami ne bi bilo zaupanja, ne bi bili uspešni. Ko kot skupina pride-mo na kraj reševanja, točno vemo,

» **Na vrhuncu sezone ni nemogočih stvari, ki nas vedno znova presenetijo. Neprimerna obutev je včasih še najmanj!** «

kako bomo speljali in kakšno nalogo ima vsak izmed nas.« Dragan poudarja, da so pravi prijatelji in se tudi sicer družijo ter hodijo skupaj v hribe. »Reševalec preprosto ne more biti nekdo, ki v času kosila ni pripravljen spustiti žlice in oditi na intervencijo ali se sredi noči odpraviti v temno, hladno zimsko noč!« Čeprav imajo v društvu zaupnico, s katero se lahko pogovorijo ob psiholoških težavah zaradi kakšnega res hudega primera, ki ga ne morejo pozabiti, si največkrat pomagajo in sprostijo napetosti kar med seboj s črnim humorjem. »Po intervenciji naredimo analizo, se pogovorimo in tako rešujemo morebitne težave. Drug drugemu pomagamo,« je povedal Dragan.

najprej ugotoviti, katero reševalno društvo bo za tisto področje najbolj pristojno. Potem pokliče dežurnega. Na začetku sezone se dogovorimo za dežurstva, vsak je dežuren en teden – ta seznam pa ima tudi dispečer. Dežurni, ki je potem vodja reševalne akcije, se odvisno od poškodb ponesrečenec, vremena in lokacije – ali je nad gozdno mejo ali ne – odloči za klasično ali helikoptersko reševanje. Če so pogoji optimalni za letenje, lahko s helikopterjem v določenih primerih poškodovanca rešijo, recimo, v pol ure, medtem ko bi reševalci peš za to potrebovali več ur, kar je neprimerno boljše za vse,« je razložil Dragan, sicer poklicni gozdar.

Nemogoče je poznati vse predele. »Name se dostikrat obrnejo za odmaknjene terene, kamor človeška noga ne stopi prav pogosto. Gozdarji smo zato v takih služ-

ne koticke, kar mu pride pri reševalnih akcijah še kako prav. Poleg tega je že zgodaj začel plezati in se ukvarjati z alpinizmom. Dokler si ni ustvaril družine in prevzel očetove kmetije, ukvarja se predvsem z ekološkim sirarstvom, je bil pogosto tudi v mednarodnih alpinističnih

Tine Cuder, načelnik društva, je že kot otrok spoznal številne skrite in odmaknjene koticke Mangarta, kjer je pasel ovce, kar mu pride pri reševalnih akcijah še kako prav. Poleg tega je že zgodaj začel plezati in se ukvarjati z alpinizmom. Dokler si ni ustvaril družine in prevzel očetove kmetije (ukvarja se predvsem z ekološkim sirarstvom), je bil pogosto tudi v mednarodnih alpinističnih odpravah.

nih odpravah. Tine in Dragan sta oba iz Bovca, Robert Vončina pa se je v bližino, v Logu pod Mangartom, od koder je njegova žena, preselil iz Cerknega. Tudi on je bil že od ma-

Dragan Markovič

je poklicni gozdar, ki je skozi delo dobro spoznal svojo dolino. Nanj se dostikrat obrnejo za odmaknjene terene, kamor človeška noga ne stopi prav pogosto. Gozdarji so zato v takih službah iskan kader. Dragan pravi, da je kar neke vrste privilegij imeti službo, zaradi katere si lahko vsak dan v naravi.

»pak tudi mnogi proizvajalci forsirajo nizko športno obutev za visokogorje, kar je narobe. Visoki pohodni čevlji so danes v visokih gorah bolj izjema kot pravilo.« je zmajeval z glavo Robert. Pri tem so se spomnili gospoda, ki je marca prišel v Bovec, da bi šel smučat na Kanin. Ker je bilo smučišče zaprto, od zimske

obutve pa je imel samo smučarske čevlje, se je odpravil na Krnska jezera v natikačih. Pa to ni bil edini primer. Nič koliko ljudi se odpravi na zahtevne poti v sandalih. »Na vrhuncu sezone ni nemogočih stvari, ki nas vedno znova presenetijo. Neprimerne obutve je včasih še najmanj!« so se sicer smejali, a mislili smrtno resno. Včasih so akcije tako absurdne, da so že tudi pomislili, ali jih mogoče ne smajajo za skrito kamero. Morda bi bili ljudje odgovornejši, če bi v nekaterih situacijah ali zaradi lastne malomarnosti morali sami plačati stroške reševanja, smo razmišljali skupaj. Za zdaj stroške še vedno krije zdravstveno zavarovanje. Včasih pa so akcije tudi pre-

» **Danes težko koga prepričaš, da bo vstal ob petih. Kakovost pohodne opreme se je sicer zelo dvignila, obutev pa je pri Slovencih na ravni Čehov izpred desetih let. Ne vem, zakaj, ampak tudi mnogi proizvajalci forsirajo nizko športno obutev za visokogorje, kar je narobe. Visoki pohodni čevlji so danes v visokih gorah bolj izjema kot pravilo.** «

cej nenavadne. Pred desetimi leti so, recimo, s helikopterjem reševali ovce, ki jih je zasnežilo in jih pastir ni mogel več varno spraviti v dolino. »Dali smo jih v mrežo in jih s helikopterjem v treh rundah pripeljali na varno,« se je spominjal Tine. »Med vsemi dogodki in nesrečami pa jih je vendarle veliko takih, ki so se zgodile zaradi spleta nesrečnih okoliščin in v katerih se je človek dejansko znašel v velikih težavah. Tak človek ti je iz srca hvaležen, da si ga rešil, in to ti potem da tisto pravo zadovoljstvo. Takrat se zaveš, koliko je tvoje delo v resnici vredno in potrebno.« In zaradi tega greš potem vedno znova spet – v akcijo, so zatrdili sogovorniki. ■

Neprimerna obutev v visokogorju. Letos so gore obiskovali tudi tisti, ki sicer bolj prisegajo na morje, zato so bili mnogi manj primerno pripravljene za tovrstne podvige. »Največ nesreč se zgodi zaradi neprimerne obutve, slabše fizične pripravljenosti, ljudje ne spremljajo vremenskih napovedi – zaradi neodgovornosti, skratka,« je povzel Tine. »Neodgovorno, površinsko življenje, ki ga vse bolj živimo, prinaša težave. Ljudje se za pohod v gore ne pripravijo. Ampak takšno

je današnje življenje. Ko sem hčerki rekla, da greva ob petih zjutraj v hrib, mi je rekla, zakaj ne ob desetih kot drugi turisti,« je dodal Dragan. Pravi planinci so ob desetih že na vrhu hriba. Jasno jim je, da morajo biti pred popoldnevom v dolini, saj jih lahko presenetijo popoldanske nevihte, ki so v visokogorju poletni zelo pogoste. »Danes težko koga prepričaš, da bo vstal ob petih. Kakovost pohodne opreme se je sicer zelo dvignila, obutev pa je pri Slovencih na ravni Čehov izpred desetih let. Ne vem, zakaj, am-

Bodo tisti z neustreznim zavarovanjem plačali delež stroškov reševanja? Minister za obrambo Matej Tonin je prejšnji teden predstavil predlog, po katerem bi zakonsko določili, da se delež stroškov reševanja v gorah tistim, ki ne bi bili ustrezno zavarovani, prenese nanje. Sredstva, zbrana na ta način, bi porabili izključno za financiranje reševanja v gorah, usposabljanja in izobraževanja. »Tudi mi podpiramo predlog, da se uvede zavarovanje, vsaj za delež stroškov – le tako bi se kakšen planinec bolje pripravil na turo in mogoče sprejel kakšno racionalnejšo odločitev. Sklenjeno zavarovanje predvsem ne bo smelo predstavljati 'brezplačnega prevoza s helikopterjem v dolino' in jasno bo treba definirati, kaj spada pod reševanje in kaj pod 'panoramsko vožnjo',« so predlog komentirali gorski reševalci iz Bovca.

Reševalci so med seboj povezani, med njimi vladata spoštovanje in zaupanje – kar je za reševalne akcije zelo pomembno.

